

Irena Romih

Medprostori 2

Na naslovnici: *K4*, akril, 56 x 56 cm, 2016

K5 in K1, Medprostori 2, Srečišče 2016

Medprostori, v katerih se človek še dotakne snovi

Hirošima, Vietnam, Biafra ... Paris, Bruselj, Nica, Turčija ... Ko je leta 1970 slikar Zoran Mušič v Galerie de France razstavil svoj cikel *Nismo poslednji*, so bili kraji, o katerih je v članku z istim naslovom govoril kritik Zoran Kržišnik, daleč od oči zahoda. Podobe ter razmišljanja slikarja o žrtvah in trpljenju, ki mu ni videti konca, so vendarle odzvanjale nekako varno in oddaljeno. Leta 1993, ko smo nekdanji vojaški in politični zapor z uvidom in umetnostjo začeli spreminjati v odprt prostor, namenjen srečevanju, druženju in ustvarjanju, je zakravel Balkan. Na pragu Evrope z zavezanimi očmi so se godile reči, za katere si nihče ni mislil, da smo jim še lahko priča. Potem je na obale sredozemskega morja vse pogosteje začelo zanašati čolne, prepolne izmučenih ljudi, druge je morje prazne razbilo na čereh Sicilije, Španije, Grčije ... vse pogosteje in vse bolj množično.

Slikarka Irena Romih je leta 2015 ustvarila prvi cikel slik z motivom človeških rok in dlani in ga poimenovala *Medprostori*. To so nenavadne roke, neenakomerno ožgane od sonca, ranjene, roke s stigmami, krčevite, mlahave, oprijemajoče se, omahnjene ... Roke ustvarjajo likovno polje, ki je sestavljeno iz trakov prosojnega, barvnega pleksi stekla ali iz trakov tanke podlage, ki jo je poslikala tako, da deluje prosojna. Prosojna kot voda in morje, prosevajoča svetlobo in luč. Hladne zelene in modre pasove, ki jih od stene loči trak črne ali fluorescentne modrine, povezujejo tople, mehke roke in z njimi sestavljajo slikarsko površino, kot bi sestavljale razpadajoči rešilni splav ali kot bi se iz nevidne ječe pogubnega morja oprijemale navideznih rešetk in segale po trdnih tleh. A ta tla se pred gledalcem razblinijo v konkretni prostor, ki si ga deli s temi nemočnimi in srljivimi okončinami.

Cikel je nastal tik pred razstavo v Kostanjevici na Krki, naenkrat, kot bi presenetil slikarko samo. Rokam so sledile podobe prostorov, ki spominjajo na zaporniške celice; nevsakdanji, kubistični prostori, ki se vse bolj širijo in izgubljajo iz očišča gledalca, kot bi bili iz enaindvajsetega stoletja usmerjeni nazaj k mraku Piranesijevih ječ.

Slikarstvo Irene Romih je neločljivo povezano s snovno izkušnjo; je srečanje materialne predmetnosti slike in prostorske iluzivnosti, v katerega v skopih fragmentih ali celo kot risani vzorec – ornament – naseli osebno zgodbo. Raziskuje materialne in tehnološke plati tradicionalnega in možnosti sodobnega slikarstva in jih aplicira na aktualne vsebine, na osebne ali družbene kontekste.

R5, mešana tehnika, 80 x 84 cm, 2015

Prepletenost snovi in iluzije je Romihova vpletla v vsebinsko podstat svojih del, ki je uglasena s samim postopkom nastajanja podobe, se pravi z načini in materiali, ki so jo pripeljali do nje. Barve za jajčno tempero, enkavstiko in fresko si je večino pripravljala sama in še danes posebno pozornost posveča nosilec - slikarski podlagi, ki je bila v obdobju žepnih fresk debela, materialna, v zadnjem času, odkar slika z akrili, pa so ji bliže prosojna pleksi stekla in tanke gumirane ali plastificirane podlage, ki se tesno prilagajajo steni. Steno, ki jo je dolga leta imitirala z lehnjakom in plastjo ometa, na katerega je slikala v fresko tehniki, sedaj vključi v format slike kot samostojen element, ki prevzame konstitutivno vlogo vizualne prekinitve. *Vezivo mojih slik je vrzel. Vrzel, praznina pa s pomočjo bele galerijske stene postane dejaven likovni in pripovedni element slike. Palica, ograja, rešetka. Navidezno in hkrati realno.* (Irena Romih)

Pot do zadnjih slik z razstave *Medprostor 2* vodi tudi preko zanimanja Irene Romih za holandsko slikarstvo, ki je še posebej prišlo do izraza ob zaključku njenega študija na likovni akademiji. Holandski slikarji so v sedemnajstem stoletju interier razvili kot samostojen slikarski žanr. Sprehod gledalca skozi razmeroma prazne notranjščine, v katerih prevladujeta umirjeno razpoloženje in zasebnost, je posebno estetsko doživetje, ki ga Irena opisuje v svoji diplomski nalogi. Nagovorila jo je čutnost teh interierjev in je želela poiskati temelj tega občutka ... *Izpraznjenost mi interiernih prostorov ne odtuja, [temveč postane] sugestija za analizo prostorskih efektov, ki ovirajo kontinuirano pot pogleda, sprožajo njegove vléke ali preskoke.* Spreminjanje tridimenzionalnega prostora v dvodimenzionalno izkušnjo in nazaj v njenem slikarstvu namreč deluje kot igra, s katero, se zdi, je neprestano zaposleno njeno notranje oko.

Ali se Romihova v svojih zadnjih delih ponovno vrača k tem zgodnjim izkušnjam in tokrat globoko umirjene, a tople slike z evropskega severa povezuje z izostreno izkušnjo minimalističnega objekta? Modernistična mreža, ki subjektivno percepcijo zadržuje na površini modernistične slike, je razpadla na pasove in trakove, ki niso nič drugega, kot dejanskost (stena, praznina) sama. Ti trakovi oblikovno spominjajo na minimalizem in iz minimalizma izpeljano umetnost op arta, na neonske *Ikone* Dana Flavina in nenazadnje na obarvano žarenje in prosevanje svetlobe na slikah Ota Rimela.

Irena Romih percepcijske načine različnih obdobj umetnostne zgodovine poveže skozi dekorativnost, ki ni nikoli sama sebi namen, temveč ostaja tesno povezana s snovno izkušnjo in sporočilom (namenom) podobe. Za razliko od Flavina, ki zanika materialno podlago umetniškega dela, Romihova, nasprotno, spoštuje snovno podlago umetniških del, vendar mora, zaradi prostorskih omejitev, vedno znova is-

kati in izumljati rešitve, ki ji omogočajo ustvarjanje in postavitve slik in objektov tudi večjih dimenzij. Njeni postopki in principi trakov, ovijanja, prepletanja in prepogibanja imajo svojo teoretsko podstat v teoriji preoblačenja in prehajanja forme iz enega v drug material, ki jo je v drugi polovici devetnajstega stoletja razvil nemški arhitekt in teoretik Gottfried Semper. V Plečnikovi fasadi Nuka imamo Slovenci gotovo eno najlepših stavb, ki se je konceptualno oprla na Semperjevo teorijo. Plečnikova umetnina deluje kot tkanina, stkana iz prepleta opeke in kamna. Ozadja Ireninih žepnih fresk so daljni likovni odmevi teh »preprogastih« fasad.

Drugi, očitnejši element so roke. Dlan fizično spaja dve površini, hkrati pa drži in objema praznino. Posameznik ali množica skozi dlan ali množica dlani. Beg, čakanje, upanje skozi gib roke. (Irena Romih)

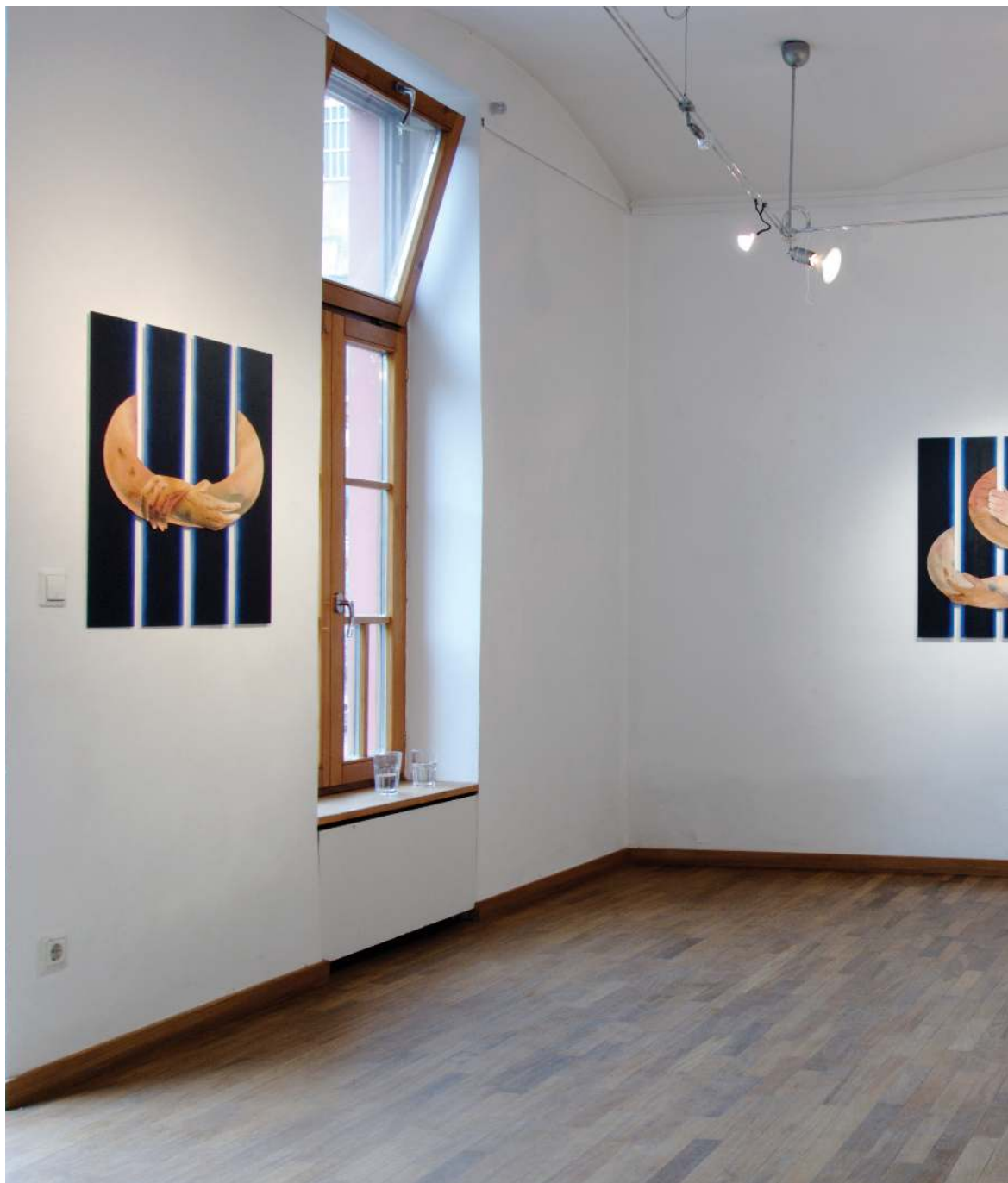
Romihova na slikah večkrat izpostavi pomen ročnega dela v procesu likovnega ustvarjanja. Roke in stopala so tudi sicer njen pogost motiv, s katerim gledalca sooča s čutno najbolj zahtevnimi in živčno omreženimi področji človeškega telesa, kakor je tudi slikarsko delo-slika najbolj pretanjena oblika in izpolnitev zaznavne izkušnje posameznika.

Antropološke in medicinske raziskave roki pripisujejo bistveno vlogo v razvoju človeške inteligence, jezika in simbolnega mišljenja. Roke so neke vrste podaljšek možganov, njihova soodvisnost pa je pogoj postopnega razvoja človeškega razuma. Finski arhitekt in pisec *Misleče roke*, Juhani Pallasma, pravi: *Roka ima svoj razum, voljo in želje, je izvor zadovoljstva in čustev; roke imajo lastno osebnost.*

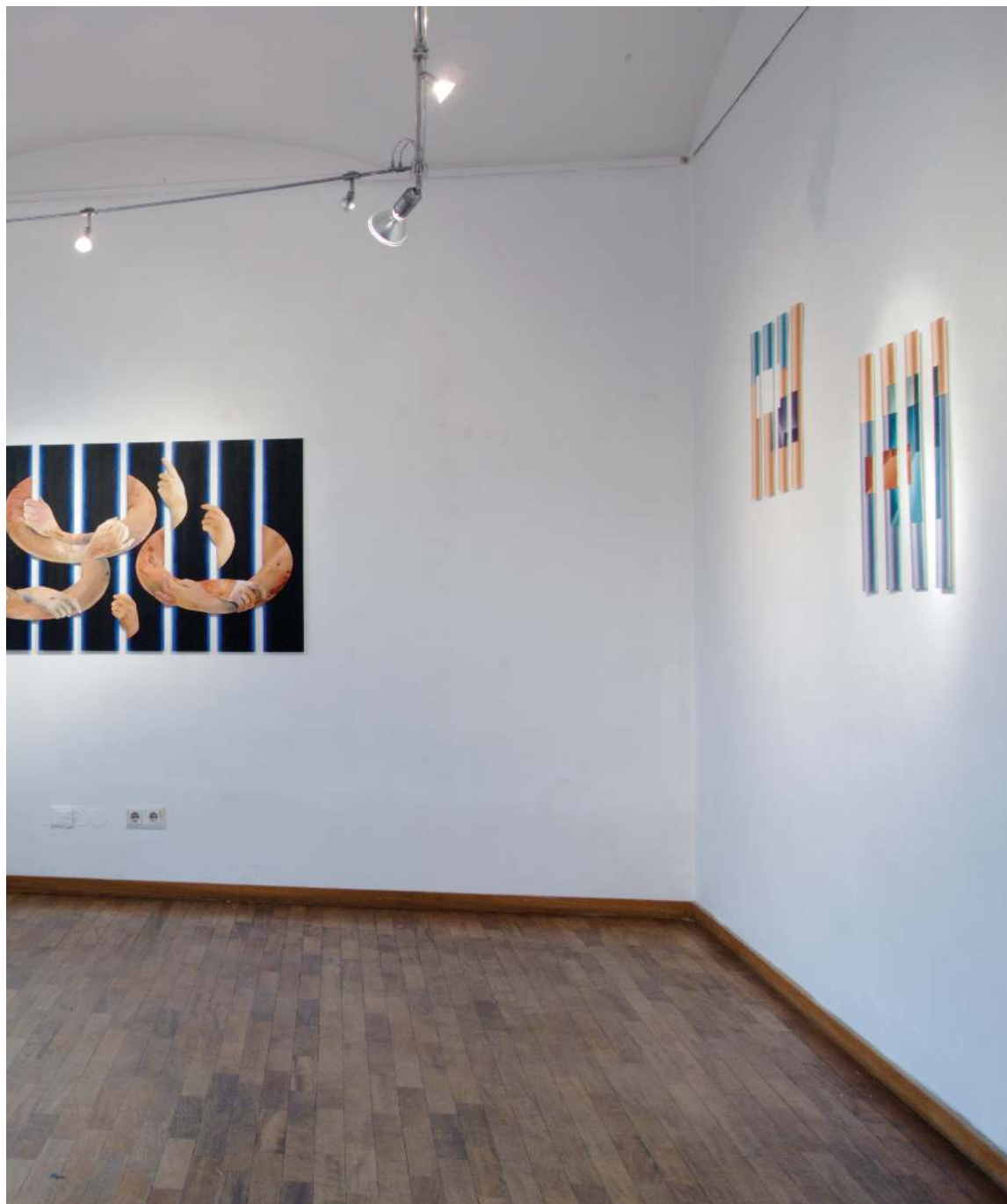
V tem kontekstu lahko povezani roki razumemo tudi kot delovanje desne in leve polovice možganov oziroma kot povezavo analitičnega in holističnega načina sprejemanja in razmišljanja ter dojemanja sveta. Ker se ročni obroči dvigujejo, jih lahko razlagamo tudi kot razvoj zavesti, ki pa je neizogibno povezana s čutno zaznavo, domišljijo in močjo dotika, povezanosti, prijateljskega in odobravalnega odnosa.

Irena Romih s slikami na razstavi *Medprostor 2* slikarske izzive tradicionalnega slikarstva in modernizma povezuje s sodobno negotovo izkušnjo subjekta v svetu. Vzpostavlja vsebinske dialoge med telesom (objektom) in praznino, med prostorom in percepcijo, globino in površino, ki jih lahko beremo kot likovne evokacije k ponovni združitvi in večji povezanosti.

Vesna Krmelj

R1, R6, K3 in K4, Medprostori 2, Srečišče 2016

IRENA ROMIH

Rojena leta 1965 v Celju. 1990 je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri prof. Emeriku Bernardu. Med leti 1990 in 1994 je bila zaposlena kot oblikovalka v tovarni stekla Rogaška. Oblikovala je tudi embalažo in za to prejela nekaj nagrad. 1994 je vpisala podiplomski študij pod mentorstvom prof. Metke Krašovec. Od leta 1996 se kot svobodna umetnica ukvarja s slikarstvom, oblikovanjem in ilustracijo.

Naslov:

irena.romih@guest.arnes.si

www2.arnes.si/~iromih

Samostojne razstave:

- 2015 Medprostori – Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki (kustosinja Milena Koren Božiček)
- 2014 Mimikrije 3 – Galerija Šivčeva hiša, Radovljica (kustosinja Barbara Boltar); Mimikrije 2 – Ljubljanski grad, Peterokotni stolp (skupaj z Amirjem Muratovićem, kustosinja Milena Koren Božiček); Mimikrije – Galerija Velenje (kustosinja Milena Koren Božiček)
- 2013 Likovni kritiki izbirajo – Cankarjev dom, Ljubljana (Izbor Milena Koren Božiček)
- 2010 Ne tipaj!!!! – Galerija Kulturnega doma Bistrica ob Sotli
- 2007 Ne tipaj!!! – Galerija Eqrna, Ljubljana; Napeto v kabinetu – Kabinet Društva za domače raziskave, Ljubljana
- 2003 Ne tipaj!! – Galerija Ivana Groharja, Škofja Loka
- 2002 Okus po sliki – Mestna galerija Piran / Grad Podsreda
- 2001 Okus po sliki – Kunst und Gewerbeverein, Regensburg / Kundenhalle der Sparkasse, Landshut (z Majdo Skrinar, Žigo Okornom in Andražem Šalamunom, kustodinji Majda Božeglav Japelj in Marja Lorenčak)
- Ne tipaj! – grad Podsreda / Galerija Miklova hiša, Ribnica
- 1996 Hiša galerija, Maribor
- 1995 Galerija ŠKUC, Ljubljana
- 1994 Galerija Ivana Groharja, Škofja Loka
- 1990 Prevoj prostora – romanski prostor, grad Podsreda

Skupinske razstave in dogodki (izbor):

- 2016 Vmesni prostor – Galerija na gradu, Loški muzej, Škofja Loka;
- 2010 3. hrvatski bienale ilustracije – Galerija Klovičevi dvori, Zagreb; Od knjige do znaka – razstava del kolonije Iveta Šubica – Galerija Ivana Groharja, Škofja Loka; 25 let in naprej! – razstava ob obletnici izhajanja revije Likovne besede – galerija ZDSLU, Ljubljana
- 2009 Zlatno pero Beograda – 10. mednarodni bienale ilustracije – Umjetnički paviljon Cvijeta Zuzorić, Beograd
- 2008 Ozimnica / Winter Stock – Kabinet Društva za domače raziskave, Ljubljana
- 2007 Vsak človek je svoj kustos – Moderna galerija, Ljubljana
- 2005 Prva linija, avantgardni in alternativni tiski v Sloveniji od konceptualizma do danes –

spremljevalna razstava; 26. Grafičnega bienala Ljubljana, MGLC, Grad Tivoli, Ljubljana; 20. Bienale ilustracije Bratislava – Dom kulture, Bratislava

2003 Moj mali svet – Galerija sodobnih umetnosti in Likovni salon Celje; 5. Slovenski bienale ilustracije – Galerija Cankarjev dom

2002 EYE-TRY-2 – Kibela, Maribor (kustodinja Aleksandra Kostić); Moška in ženska ročna dela – Mestna galerija Nova Gorica (koncept razstave Nadja Zgonik)

2002-2013 Razstava udeležencev slikarske kolonije Iveta Šubica – Škofja Loka

2001 Od rojstva do rojstva, podobe družine v XX. stoletju na Slovenskem – Umetnostna galerija Maribor (avtorici razstave Vesna Krmelj in Breda Kolar Sluga)

2000-2001 Ilustracije na platnu k razstavi Ljubezen je v zraku – Slovenski etnografski muzej, Ljubljana / Jyväskylä, Finska / Etnografski muzej Budimpešta, Madžarska (avtorica razstave Bojana Rogelj Škafer)

1999 Umetniška zbirka IEDC – Poslovne šole Bled (selektorica Liljana Stepančič)

1997-2001 Razstava novih pridobitev Faktor banke – Galerija Equrna, Ljubljana / Moderna galerija, Ljubljana (selektor Tomaž Brejc)

1996 S.L.I.K.A.R.S.T.V.O. – Galerija Equrna, Ljubljana

1995 6.slikarska kolonija diplomantov in specialke ALU – Napotnikova galerija, Velenje; Bienale mladih – Moderna galerija, Rijeka

1991 16. bienale mladih – Moderna galerija, Rijeka

K3 in K4, Medprostor 2, Srečišče 2016

R1, mešana tehnika, 73 x 68 cm, 2015

